

2. Sociální vývoj

Zaměstnanost (VŠPS)

Pracovní síla

Pracovní síla zahrnuje všechny osoby 15leté a starší, které splňují požadavky na zařazení mezi zaměstnané nebo nezaměstnané. V kraji meziročně vzrostla o 0,9 tis. osob na 291,7 tis. v roce 2011. Podíl pracovní síly ve vztahu k celkové populaci 15letých a starších představoval v kraji jeden z nejvyšších podílů v rámci republiky a svojí hodnotou 59,4 % se zařadil kraj na čtvrté nejvyšší místo hned za Hl. město Prahu (61,4 %) a Karlovarský a Středočeský kraj (shodně 59,9 %). Podíl žen na pracovní síle zůstal v kraji shodný s předchozím rokem (43,4%).

Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo

Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo, mezi které se řadí např. děti předškolního věku, osoby navštěvující různé vzdělávací instituce, nepracující starobní důchodci, dlouhodobě nemocní nebo invalidní osoby, tvoří v kraji 40,6 % z populace starší 15 let. Z ekonomicky neaktivního obyvatelstva se zvyšuje především skupina 60letých a starších. Proti roku 2006 vzrostly počty v roce 2011 o 12,8 % na 117,6 tis. osob. Dlouhodobě převažují ekonomicky neaktivní ženy, jejichž podíl z celkového počtu neaktivních v roce 2011 činil 61,9 %.

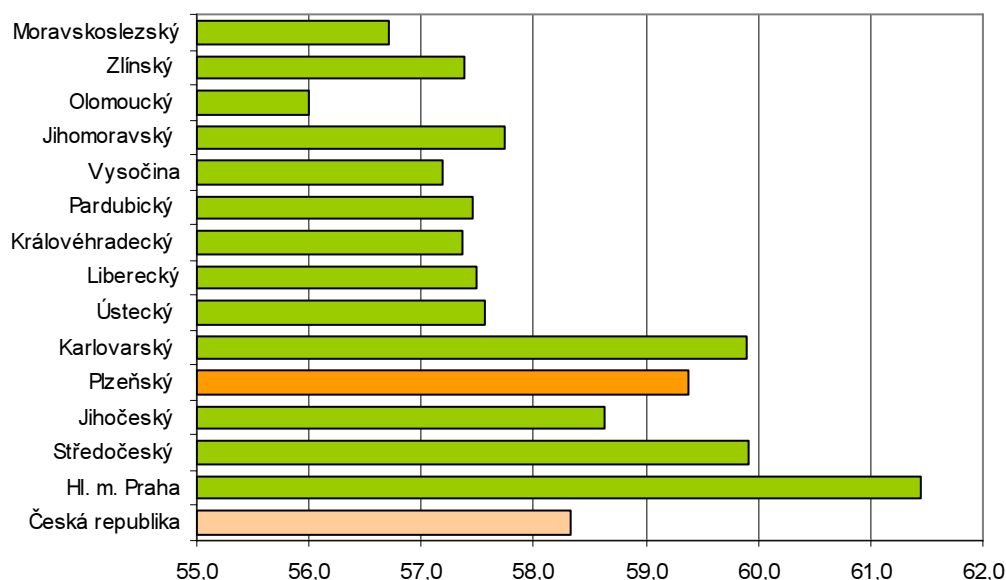
Meziročně vzrostl počet zaměstnaných, nezaměstnaní poklesli

Počet zaměstnaných v národním hospodářství vzrostl v kraji meziročně o 2,9 tis. osob na 276,6 tisíc. Podíl kraje na celkovém počtu zaměstnaných ČR tvoří 5,6 %. Z hlediska věkové skupiny se meziročně zvýšily všechny věkové skupiny, nejvíce o 1,8 tis. osob věková skupina 60letých a starší.

U žen poklesla věková skupina 15 až 29 let o 0,3 tis. osob. Celkem 78,4 % zaměstnaných mělo středoškolské vzdělání (s a bez maturity), podíl vysokoškoláků činil 17,3 %, přičemž se proti roku 2006 podíl zvýšil o 5,5 procentního bodu. Ve struktuře zaměstnaných podle odvětví byla v posledním sledovaném roce téměř třetina (33,1 %) osob zaměstnána v průmyslu, 11,1 % v obchodě, 9,5 % ve stavebnictví, 6,9 % ve veřejné správě a obraně a 6,4 % ve zdravotnictví a sociálních službách. Za zmínku lze ještě uvést odvětví vzdělávání s podílem 5,7 % a doprava a skladování s 5,5 %. Podíl zaměstnaných v ostatních odvětvích nepřesáhl pětiprocentní hranici. Uvedenou hranici poprvé od roku 1993 nepřekročilo také odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství, podíl zaměstnaných činil 4,9 %, přitom proti roku 1993 se tento podíl snížil o 5,6 procentní body.

Nezaměstnaní, kterých bylo v kraji v roce 2011 celkem 15,1 tis. osob, poklesli meziročně o 2,0 tis. osob.

Graf č. 7 Míra ekonomické aktivity v krajích ČR v roce 2011

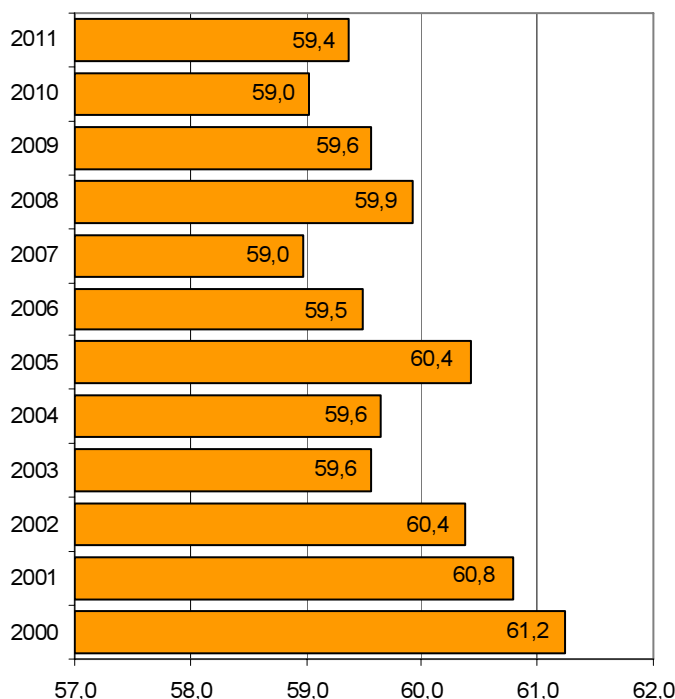

*Ekonomická aktivita
mírně vzrostla na
59,4 %*

Míra ekonomické aktivity ve srovnání s rokem 2010 vzrostla celkově o 0,3 procentního bodu, v tom u mužů o 0,5 a u žen o 0,2 procentní body. Ukazatel je rozdílný podle věku, nejnižší byl ve skupině 15-19 let (6,1 %) a 65letých a starších (6,3 %). Devadesáti procentní hodnotu převyšuje trvale skupina 40 až 49 let.

Míra zaměstnanosti v mezikrajském srovnání dosáhla stejně jako v předchozím roce třetí nejvyšší hodnoty. Proti předchozímu roku se snížila o 0,7 procentního bodu na 56,3 %. U žen je oproti mužům nižší, v roce 2011 se nepatrně zvýšila o 0,7 procentního bodu na 47,1 %.

Graf č. 8 Vývoj míry ekonomické aktivity v kraji v letech 2000 až 2011

Nezaměstnanost (VŠPS)

*Průměrná roční
obecná míra
nezaměstnanosti proti
předchozímu období
poklesla*

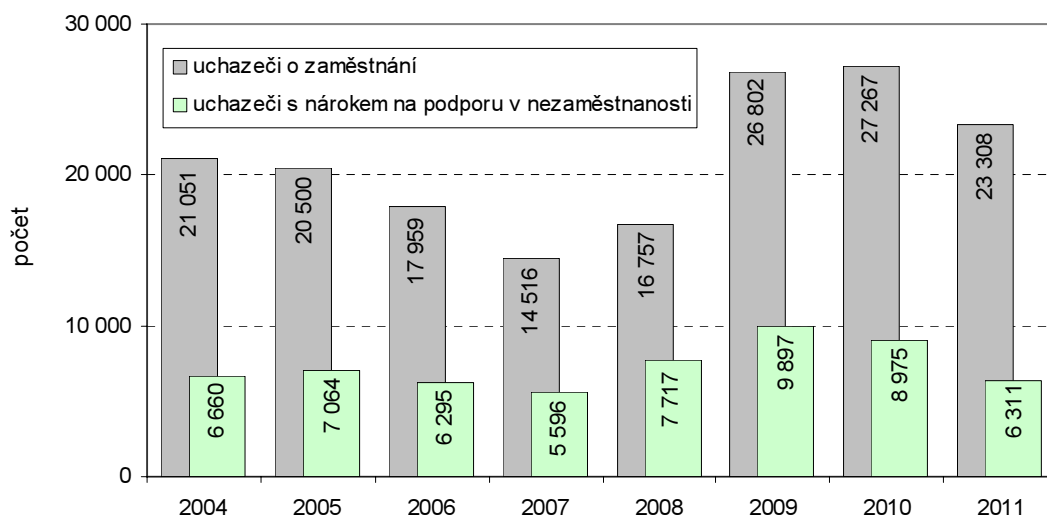
Nezaměstnanost (MPSV)

*Uchazeči
o zaměstnání*

Míra nezaměstnanosti (podle VŠPS) klesla v kraji z 5,9 % na 5,2 % v roce 2011 a zařadila tak kraj na třetí místo s nejnižší hodnotou mezi regiony. Lépe na tom byly Hl. město Praha (3,6 %) a kraj Středočeský (5,1 %). Oproti předchozímu roku došlo k poklesu míry nezaměstnanosti u mužů o 0,5 procentního bodu na 3,9 % a u žen o 0,9 procentního bodu na 6,8 %.

Proti konci roku 2010, kdy bylo přihlášeno na úřadě práce v kraji 27 267 uchazečů, došlo v roce 2011 k poklesu o 3 959 uchazečů. V lednu 2011 se počty nezaměstnaných ještě zvýšily (na 28 003), v následujících měsících dochází k postupnému poklesu na 21 259 uchazečů ke konci října 2011. Sezonnost prací ovlivnila v dalších dvou měsících roku nárůst uchazečů na 23 308 k 31. 12. 2011. Přestože úřady práce evidují nejvíce uchazečů v okrese Plzeň-město (29,3 % z úhrnu kraje), přesto připadá v přepočtu na jedno volné pracovní místo 5,4 uchazečů, což je nejméně v kraji. Špatná situace v nabídce volných pracovních míst byla koncem roku v okrese Rokycany (25,7 uchazečů na 1 volné pracovní místo), vysoký podíl vykazoval i okres Plzeň-sever a Tachov (shodně 16,4). Stejně jako v předchozích letech převýšil ke konci sledovaného období podíl nezaměstnaných žen mírně padesáti procentní hranici (50,2 %).

Graf č. 9 Uchazeči o zaměstnání, z toho s nárokem na podporu v nezaměstnanosti v kraji

Dlouhodobě nezaměstnaní

Nezaměstnaní uchazeči evidovaní na úřadě práce více jak 1 rok tvoří v kraji dlouhodobě přibližně třetinu všech uchazečů. Výjimkou byly pouze roky 2008 a 2009, kdy podíl činil pětinu všech uchazečů. Vůbec nejvíce uchazečů od roku 1994 s dobou trvání nad jeden rok evidovaly úřady práce v kraji v roce 2010 (7 775) a 2011 (7 672). Nárůst mezi roky 2009 a 2011 se pohyboval v okresech kraje mezi 1,7 % (Rokycany) až 95,1 % (Plzeň-jih). Přibližně šedesát procent tvoří dlouhodobě nezaměstnané ženy.

1. 7. 2004 a míra registrované nezaměstnanosti

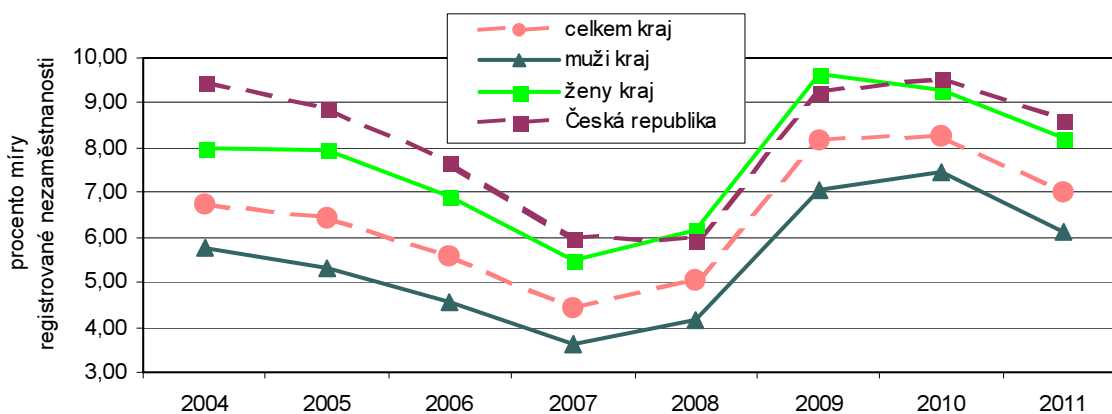
Od uvedeného data je tento ukazatel vypočítáván jako podíl:

- v čitateli počet dosažitelných neumístěných uchazečů
- ve jmenovateli disponibilní pracovní síla, tj. součet počtu zaměstnaných z VŠPS, pracujících cizinců na úřadech práce s platným povolením a počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání.

Míra registrované nezaměstnanosti

Míra registrované nezaměstnanosti v kraji kopíruje vývoj v České republice. Od vzniku hospodářské krize v roce 2008 byla v kraji nejvyšší v roce 2010, v následujícím roce poklesla o 1,24 procentní body na 7,01 %. U mužů dosáhla 6,12 %, u žen byla vyšší o 2,08 procentní body. Mezi okresy jsou značné rozdíly, zatímco v okrese Rokycany dosáhla 5,75 %, v okrese Tachov 10,04 %. Okres Tachov s nejvyšší mírou registrované nezaměstnanosti v kraji se v roce 2011 v rámci okresů ČR zařadil na 51. místo.

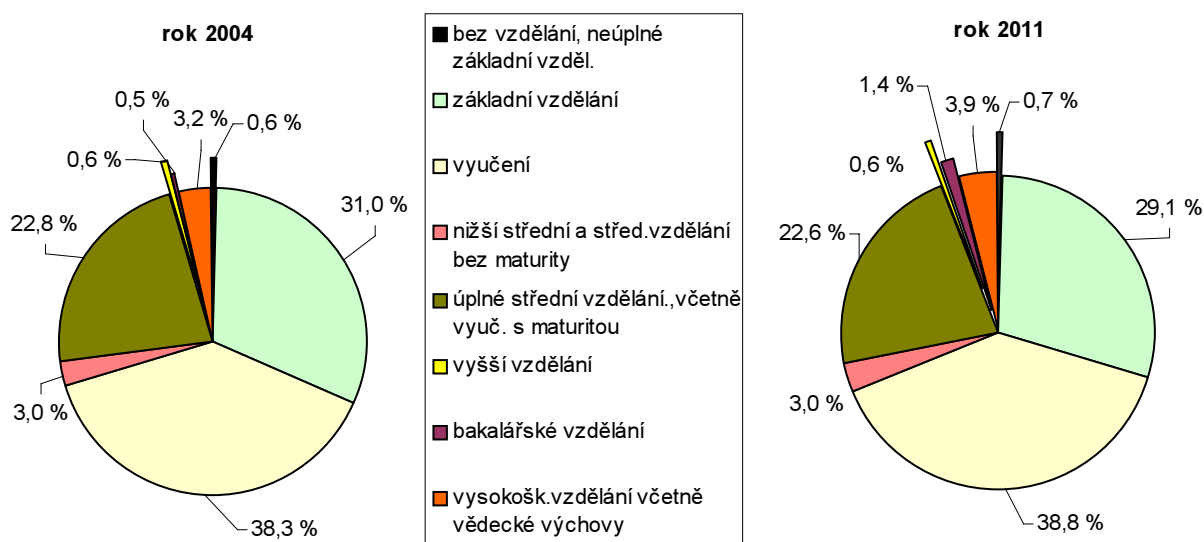
Graf č. 10 Vývoj míry registrované nezaměstnanosti

**Podpora
v nezaměstnanosti**

Podporu v nezaměstnanosti pobíralo v kraji koncem roku 2011 celkem 6 311 uchazečů. Meziročně se snížil v kraji počet o 2 664 uchazečů, tj. o 29,7 %. Meziroční pokles vykázaly všechny okresy kraje, nejvíce okres Domažlice o 41,6 %.

Graf č. 11 Kvalifikační struktura neumístěných uchazečů o zaměstnání v kraji

**Zaměstnávání
cizinců**

**Vývoj zaměstnaných
cizinců**

Od roku 2008 se počty zaměstnaných cizinců v kraji každoročně snižují. Zatímco před krizí bylo zaměstnáno v kraji 28 729 cizinců, koncem roku 2011 se jejich počet snížil na 20 815. V roce 2007 a 2008 měla pětina z nich platné živnostenské oprávnění, v následujících letech se podíl zvýšil přibližně na dvojnásobek (36,1 % v roce 2011). Je zřejmé, že ti co přišli o práci, si jako zdroj obživy založili vlastní živnost a s návratem do své vlasti vyčkávají. Z celkového počtu 7 511 cizinců s platným živnostenským oprávněním je 79,4 % Ukrajinců a Vietnamců. Podle evidence úřadu práce jsou v kraji nejvíce zaměstnáni Slováci (57,8 %). Z hlediska územního členění připadá 56,7 % zaměstnaných cizinců na okres Plzeň-město. Vyšší podíl vykazuje i okres Tachov s 10,9 %. V zaměstnávání cizinců se Plzeňský kraj v roce 2011 v mezikrajovém srovnání řadil na 4. místo za Hl. město Prahu (100 555), Středočeský (42 543) a Jihomoravský kraj (29 207).

Cizinci jsou především zaměstnaní ve zpracovatelském průmyslu (62,2 %) a stavebnictví (5,2 %). Vyšší podíl (6,1 %) představují profesní, vědecké a technické činnosti. Z hlediska klasifikace zaměstnání vykonávají cizinci zejména méně kvalifikované profese řemeslné, obsluhy strojů a zařízení a pomocné a nekvalifikované profese. Jak již bylo uvedeno, jsou zaměstnáni v podnicích i jako řídící, techničtí a odborní pracovníci (8,8 % z počtu zaměstnaných cizinců).

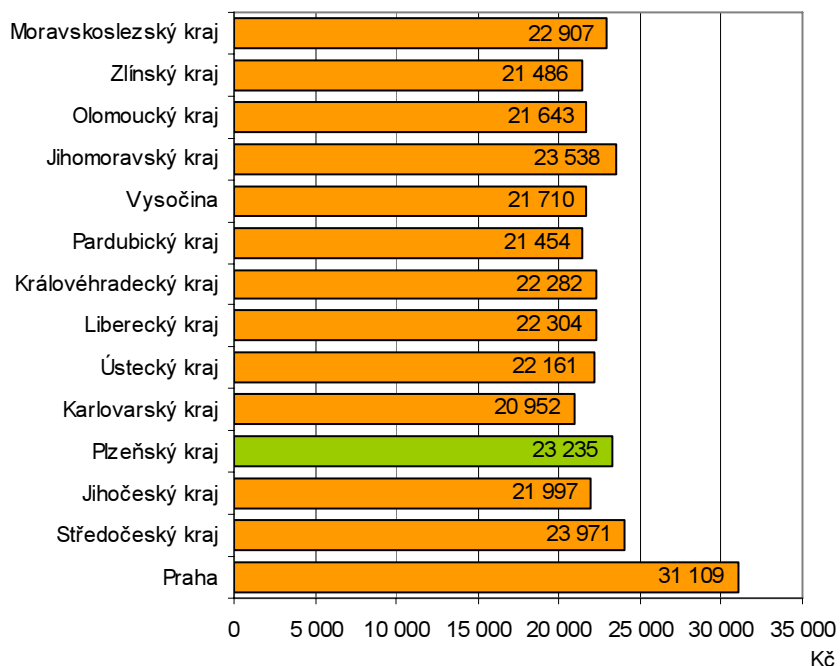
Mzdy

*Nominální mzda
nepatrně vzrostla,
reálná mzda poklesla.*

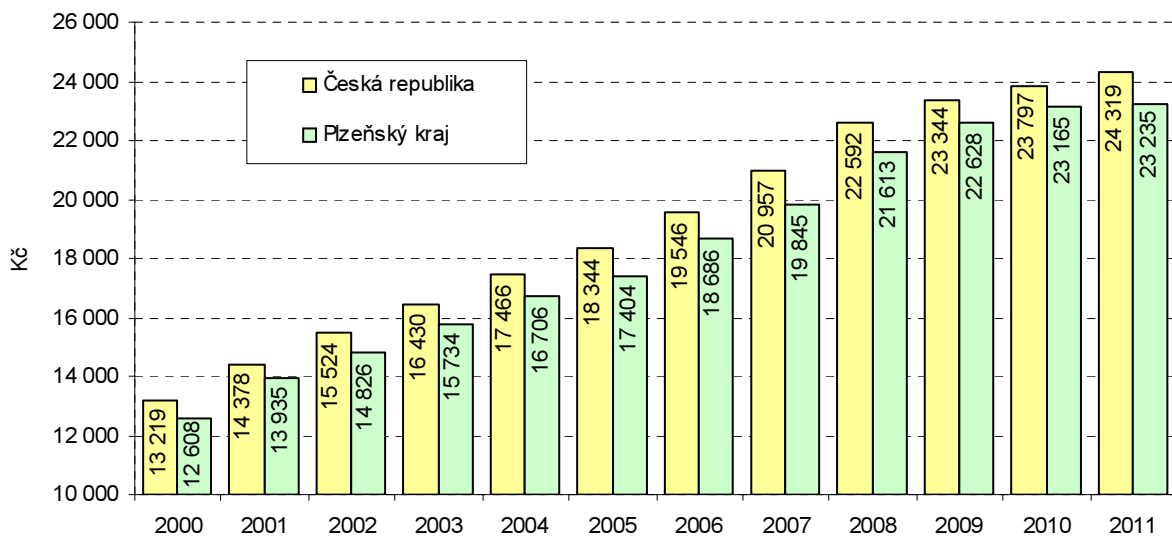
Průměrná hrubá nominální měsíční mzda na zaměstnance ze zpracovaných statistických výkazů dosáhla v kraji v roce 2011 výše 23 235 Kč. Proti předchozímu roku vzrostla nepatrně pouze o 0,3 %, což je za posledních pět let nejnižší meziroční nárůst. Mzda byla v mezikrajovém srovnání čtvrtá nejvyšší, lépe na tom byli zaměstnanci v Hl. městě Praha (31 109 Kč), ve Středočeském (23 971 Kč) a Jihomoravském kraji (23 538 Kč). **Reálná mzda**, která je ovlivněna výší indexu spotřebitelských cen, poklesla o 1,6 %.

Průměrný počet zaměstnanců (přepočtené osoby) se od roku 2007 v kraji každoročně snižoval z 220,0 tisíc v roce 2007 na 198,6 tisíc v roce 2011.

Graf č. 12 Průměrná hrubá měsíční mzda v krajích ČR v roce 2011 - pracovištní metoda

Graf č. 13 Vývoj průměrných mezd v kraji a ČR - pracovištní metoda

Medián mezd

Medián rozděljuje uspořádanou řadu čísel na dvě stejně početné poloviny a není tedy ovlivněn extrémními hodnotami jako průměr. Data pro výpočet mediánu jsou zpracována z podkladů Ministerstva práce a sociálních věcí ze strukturálního šetření mezd. Mezi mediánem a průměrnou měsíční mzdou jsou dlouhodobě rozdíly, to proto, že průměrná mzda zahrnuje i zaměstnance s vysokými platy. Medián mezd v roce 2011 činil 89,3 % průměrné mzdy a dosáhl výše 21 453 Kč. Medián u mužů byl o 3 694 Kč vyšší než u žen.

Mzdy podle hlavních tříd CZ-ISCO

Stejně jako u mediánu jsou mzdy podle devíti hlavních tříd převážně vykonávané činnosti zaměstnance zpracovány z podkladů Ministerstva práce a sociálních věcí. V průměru dosáhla mzda v roce 2011 v kraji 24 036 Kč, z toho u mužů byla o 5 085 Kč vyšší než u žen. Z devíti hlavních tříd (CZ-ISCO) pobírají nejvyšší mzdu řídící pracovníci

(49 561 Kč), nejméně jsou placeni nekvalifikovaní a pomocní pracovníci s 15 033 Kč hrubého měsíčně. Další skupinou s nízkým výdělkem jsou pracovníci ve službách a prodeji, kteří v roce 2011 pobírali 16 153 Kč.

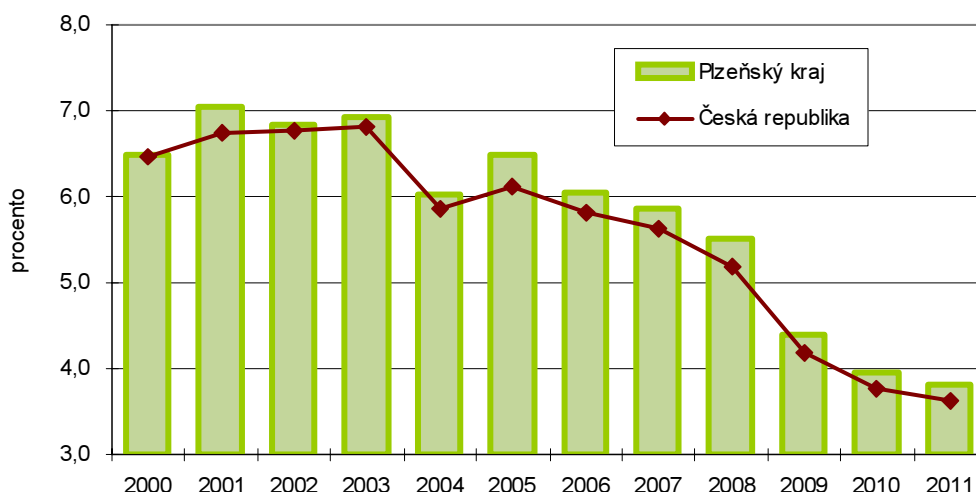
Pracovní neschopnost

Procento pracovní neschopnosti se snižuje...

Procento pracovní neschopnosti bylo v roce 2011 v kraji vůbec nejnižší od roku 1991 a činilo 3,812 %. V kraji se pohybovaly hodnoty od 3,516 % v Plzni-městě do 4,340 % na Rokycansku a obdobně tomu bylo i v předchozím roce. Zvyšuje se však doba trvání 1 případu pracovní neschopnosti na 40,5 kalendářního dne (rok 2011), z toho je patrné, že lidé řeší krátkodobé nemoci čerpáním dovolené. Na dobu trvání jednoho případu negativně dopadá především délka trvání pracovní neschopnosti ostatních úrazů, která dosáhla v roce 2011 v kraji 56,7 kalendářního dne.

Vyšší počet kalendářních dnů trvání neschopnosti vykazují moravské kraje (Olomoucký - 50,9, Zlínský - 55,3 a Moravskoslezský - 49,0), které stojí mezi kraji na čele pomyslného žebříčku. Na čtvrté místo se zařadil Jihočeský kraj se 48,5 dny.

Graf č. 14 Průměrné procento pracovní neschopnosti v kraji a ČR v letech 2000 až 2011

Důchodci a důchody

Počet příjemců důchodů opět meziročně vzrostl

Celkový počet příjemců důchodů se v kraji meziročně zvýšil o 4 173 příjemců, tj o 2,7 %. Podle údajů České správy sociálního zabezpečení pobíralo v roce 2011 celkem 159 341 osob důchod, z toho starobní důchody tvořily 59,8 %. Na 1 000 obyvatel Plzeňského kraje připadá 279 osob pobírající určitý důchod. V roce 2011 bylo mezi příjemci důchodu 95 451 žen a 63 890 mužů, přičemž se meziročně zvýšil počet mužů o 2,3 a žen o 1,9 tisíc. Průměrná výše celkového důchodu činila 10 290 Kč. Starobní důchodci pobírali v průměru 10 507 Kč; ženy však mají přibližně o 2,0 tisíce menší důchod než muži.

Přestože se výše starobních důchodů v jednotlivých krajích liší řádově stokrát, plzeňští důchodci pobírají čtvrté nejvyšší důchody. Vyšší důchody vyplácí ČSSP v Hl. městě Praha (rok 2011 - 11 266 Kč), ve Středočeském (10 629 Kč) a Moravskoslezském kraji (10 619 Kč).

Starobní důchod a medián mezd

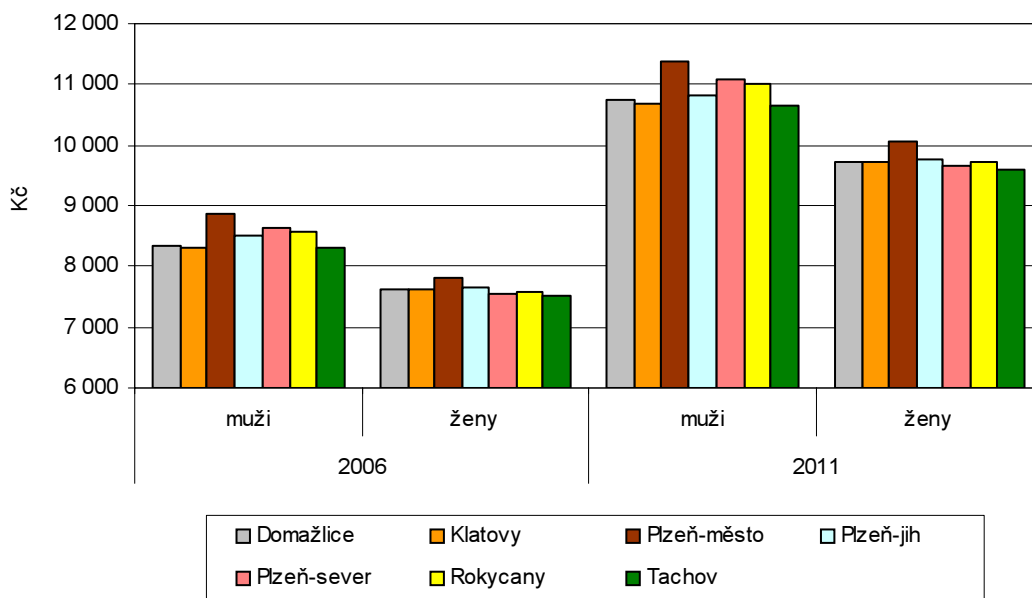
Průměrný starobní důchod tvoří v kraji 49,0 % mediánu mezd. V předchozích čtyřech letech se podíly pohybovaly mezi 41,6 % až 45,1 %, medián však nezahrnoval malé podniky s 1-9 zaměstnanci, fyzické osoby a neziskové instituce.

Počet předčasně vyplácených důchodů se zvyšuje

O 2,7 procentního bodu na 31,2 % se meziročně zvýšil podíl předčasně vyplácených starobních důchodů v kraji. Z okresů pak nejvyšší podíl vykazuje okres Klatovy s 37,9 %, přitom by se předpokládalo, že nejvyšší podíl bude vykazovat okres s nejvyšší mírou registrované nezaměstnanosti

a nedostatkem pracovních míst – okres Tachov. Právě okres Tachov však vykazuje nejnižší podíl ze všech okresů Plzeňského regionu – 25,3 %. Podíl mezi muži a ženami v kraji je nepatrný, vyšší o 0,3 procentní body vykazují ženy, ve dvou okresech Klatovy a Plzeň-jih je tomu naopak, nižší podíl vykazují ženy o 0,2 a 0,7 procentní body.

Graf č. 15 Výše důchodu v okresech kraje v roce 2006 a 2011

**Školství,
zdravotnictví**
Mateřské školy

Ve školním roce 2011/12 se v kraji nacházelo 263 mateřských škol se 787 třídami, což je o 27 tříd více než v předchozím roce. Vznik nových mateřských školek (celkem 3) je odrazem vyšší porodnosti v letech 2005 až 2009. V posledním školním roce navštěvovalo školky 18 549 dětí, tj. o 731 více než ve školním roce 2010/2011. Vyšší počet tříd přesto nesnížil průměrné počty dětí ve třídě, naopak každoročně dochází k mírnému nárůstu z 23,4 na 23,6 ve školním roce 2012/2011.

Základní školy

Přestože se meziročně počet žáků navštěvující základní školu v kraji zvýšil o 379, přesto baby boom z let 2005 až 2009 zatím výrazně základní školství neovlivňuje. Ve školním roce 2011/12 se ve 2 269 třídách učilo 42 457 žáků. Na 1 třídu připadá v průměru 18 žáků a tento počet se v posledních třech letech téměř nezměnil.

Střední a vyšší odborné školy

Středoškolské vzdělání zaznamenává v posledních pěti letech každoroční úbytek žáků. Ve školním roce 2011/12 studovalo v kraji střední školu 24 021 studentů, tj. o 2,8 tisíc méně než před pěti lety. Snížily se jak počty žáků na gymnáziích (o 1,3 %), tak na středních odborných školách (o 5,2 %). Nižší počet žáků zaznamenaly ve školním roce 2011/2012 i vyšší odborné školy.

Vysoké školy

Od roku 2009 se počet studentů Západočeské univerzity každoročně snižuje. Na osmi fakultách studovalo v roce 2011 celkem 15 848 studentů, což je o 624 méně než v předchozím roce. Více jak polovinu (52,0 %) tvoří ženy. Ubývá i studentů-cizinců, meziročně se počet snížil o 19. Polovina studentů přesně 50,8 % má trvalé bydliště v Plzeňském kraji, což je pro kraj výhodné, neboť lze předpokládat, že z kraje neodejdou.

Počet lékařů na 1 000 obyvatel je v kraji vyšší než republikový průměr

V kraji zajišťovalo zdravotní péči v roce 2011 celkem 2 625 lékařů. V průměru připadá na 1 000 obyvatel 4,6 lékaře, přesto je podíl v regionu rozdílný. Zatímco v okrese Plzeň-město je podíl 8,5 lékaře, na Plzni-severu činí pouze 1,7 lékaře. Nízký podíl (shodně 2,4 lékaře) vykazují i okresy Tachov

a Domažlice. Výše jmenované okresy jsou příhraniční okresy, kde je dlouhodobě nedostatek lékařů, neboť nemají v těchto regionech o práci zájem. V kraji zajišťuje lékařskou lůžkovou péči 11 nemocnic s 3,5 tisíci lůžky. Na 1 000 obyvatel připadá v přepočtu 6,2 lůžek, tj. o 0,5 více než celorepublikový průměr. Ambulantní péči zajišťovalo 233 ordinací praktického lékaře pro dospělé a 103 pro děti.

Kriminalita, dopravní nehody

Vývoj kriminality

Počty zjištěných trestných činů meziročně poklesly o 91 případů. V přepočtu na 1 000 obyvatel je v regionech kraje situace rozdílná. Zatímco v Plzni-městě připadalo na 1 000 obyvatel v roce 2011 v průměru 33,2 případů, na Plzni-jihu 15,8. Nižší kriminalitu vykazuje i Domažlicko s podílem 18,8 případů. Více jak tři čtvrtiny (79,1 %) spáchaných trestných činů připadalo na kriminalitu obecnou, do které patří vraždy, násilné a mravnostní trestné činy, krádeže prosté a vloupáním a majetkové trestné činy. Meziročně (o 118) se zvýšily v kraji absolutní počty loupeží, znásilnění a vloupání do bytu.

V mezikrajském srovnání je dlouhodobě nejvyšší kriminalita (v přepočtu na 1 000 obyvatel) v Hl. městě Praha (59,9 rok 2011), v Ústeckém (36,6) a Moravskoslezském kraji (34,5).

Dopravní nehody

Nelze zjistit přesně kolik dopravních nehod způsobili řidiči v kraji, neboť od roku 2009 se změnila pravidla pro hlášení dopravních nehod. Se škodou nad 100 tisíc Kč a se zraněním se v kraji počty pohybují kolem třech tisíců nehod, což v přepočtu na 1 000 obyvatel představuje v průměru 5,4 nehod. Celkem 1 294 (41,6 % z počtu dopravních nehod) osob bylo v roce 2011 v kraji zraněno či usmrceno. Je třeba zdůraznit, že přibývá počet nezodpovědných řidičů, kteří pod vlivem alkoholu zavíní dopravní nehodu. Počet zaviněných nehod spáchaných pod vlivem alkoholu vzrostl o 38 na 332 v roce 2011, z toho bylo sedm osob usmrceno a devět těžce zraněno.

Škody způsobené při dopravních nehodách představují částku 252,5 mil. Kč.

Graf č. 16 Počet dopravních nehod na 1 000 obyvatel v kraji a ČR v letech 2000 až 2011

